

ЛЕКЦІЯ 2.

ЧАСТИНА 2

Модернізація української економіки за Угодою про асоціацію

У преамбулі Угоди викладено мотиви, що спонукали Україну, Європейський Союз та його держави-члени укласти цей міжнародний договір. Сторони Угоди бажають

«досягти економічної інтеграції, зокрема, за допомогою створення поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі як невід'ємної частини цієї Угоди відповідно до прав та зобов'язань, що випливають із членства Сторін у Світовій організації торгівлі, та за допомогою широкої регуляторної адаптації».

Якщо спростити, то формула економічної інтеграції України та ЄС за Угодою про асоціацію зводиться до створення поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі (на основі правил Світової організації торгівлі або СОТ) та широкої регуляторної адаптації.

Ці два компоненти — передумови подальшої економічної інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС.

Адаптація, тобто наближення, українського законодавства до законодавства ЄС також важлива для завершення побудови в Україні функціонуючої ринкової економіки. Важлива також і адаптація українського законодавства до законодавства ЄС в аспекті завершення побудови в Україні функціонуючої ринкової економіки.

Отже, Угода встановлює два ключових напрямки як в досягненні економічної інтеграції України та ЄС, так і в модернізації української економіки:

створення Зони вільної торгівлі

наближення законодавства України до права ЄС.

Водночас розділення цих двох напрямків дещо умовне. Зона вільної торгівлі — «поглиблена та всеохоплююча». Це означає, що вона більш просунута і більш інтеграційна, ніж ті зони вільної торгівлі, які зазвичай створюють між різними країнами світу. І «поглиблена» ЗВТ між Україною та ЄС саме тому, що вона побудована на засадах наближення українського законодавства до права ЄС. Тобто наближення законодавства інтегроване в саму суть Зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Зона вільної торгівлі як стимул до економічних змін в Україні

Осердя економічного компоненту Угоди про асоціацію — це створення Зони вільної торгівлі (ЗВТ).

З одного боку, ЗВТ посилила конкуренцію на українському ринку. Українські бізнеси шукають рішення, як забезпечити пропозицію якісніших і дешевших товарів і послуг для споживачів на вітчизняному ринку. З іншого боку, ЗВТ спростила доступ для українських товарів та послуг до споживачів на ринку ЄС, що також стимулює вітчизняні підприємства здійснювати інвестиції в розвиток.

Зона вільної торгівлі побудована на основі правил Світової організації торгівлі. Тобто передбачає повне та безумовне виконання зобов'язань, взятих Україною і ЄС у межах СОТ.

У тексті Угоди більше 100 посилань на документи, що становлять, так зване, «право СОТ». Інколи це навіть дослівне включення окремих норм Угод СОТ до тексту Угоди про асоціацію. Наприклад, стаття 34 Угоди встановлює для торгівлі імпортованими товарами національний режим, як це визначено статтею III Генеральної угоди з тарифів та торгівлі 1994 року. Тому стаття III ГАТТ стала невід'ємною частиною тексту Угоди про асоціацію.

Крім того, Угода про асоціацію інтегрує окремі домовленості, що діють в межах СОТ, навіть без вказування їхнього джерела. Наприклад, хоча в статті 108 Угоди про асоціацію немає навіть натяку на СОТ, насправді вона закріплює домовленість про тлумачення поняття «комп'ютерні та пов'язані з ними послуги», яка була укладена в СОТ у 2007 році.

Право Світової організації торгівлі – це, по суті, регуляторний фундамент, конституція сучасної міжнародної економіки, яка встановлює базові правила, що забезпечують чесну конкуренцію у міжнародній торгівлі. Українська економіка повинна жити за правилами СОТ – так само, як за ними живуть економіки країн ЄС. Як показує практика, це не завжди вдається.

Наприклад, як відомо, Сторона ЄС вважає, що чинне українське законодавство про заборону експорту необробленої деревини і про підвищення мита на експорт металобрухту суперечать зобов'язанням, взятим Україною в межах СОТ і за Угодою про асоціацію.

У цьому відношенні Угода про асоціацію створила додаткові інструменти владнання таких суперечок і виходу на дотримання приписів СОТ, які інтегровані в текст Угоди. Сторона ЄС має можливість використати процедури вирішення спорів, що встановлені Угодою, – політичні консультації чи юридичний арбітраж, і отримати чітке офіційне рішення, чи дійсно мало місце порушення Україною взятих зобов'язань.